

službo opravlja, derzne koga djansko razžaliti (pod čemur je zlasti zapopadeno zapretje v primerlejih, ki niso v postavi odločeni), se zakrivi s prestopkom, in naj se kaznuje pervikrat z zaporom od 3 dni do 1 mesca, vdrugič z ravno tako dolгим hudim zaporom.

Če bi se djansko razžaljenje bilo zgodilo v okolšinah, ki so k rabuki (zavzdigu) priliko dale ali saj dati utegnile, je kazen hud zapor od 1 do 3 mescov.

Kazen tistega, ki se brez goljufne nakane dela ali izdaje javnega uradnika ali služabnika.

Kdor se brez goljufnega namena dela, kakor da bi bil javen uradnik ali služabnik, ali si z brezoblastnim nošenjem uniforme prilastuje podobo javnega uradnika ali vojaka, je kriv prestopka, in se kaznuje z zaporom od 3 dni do 1 mesca.

Brezoblastno nošenje znamenj redov in družih poslavlil.

Kdor brez oblasti nosi znamenja redov ali častne kinče domače ali tujih dežel, storí prestopok, in zapade dnarni kazni od deset do sto goldinarjev.

(Dalje sledi.)

Ogled po svetu.

*Kaj se zgodi, če papež umerje? *)*

Že več stoletij sém so po cerkvenih in papeževih razglasih in zapovedih navade vstanovljene, ki so pri pogrebu svetega očeta v navadi. — Ko umre, sporočé to nar pred višemu kamorniku, da merliča gledat pride. Preden stopi v izbo, kjer papežovo truplo leží, vdari z zlatim kladvom trikrat na duri in ravno tolikrat svetega očeta po imenu pokliče. Ko potem v izbo stopi z duhovni, ki so z njim prišli, poklekne in za dušo papeža moli. Potem pogleda truplo papeža, da se z lastnimi očmi njegove smrti prepriča in potem to zapisati dá. Pervi služabnik mu dá potem ribčarski perstan in druge pečatnike ranjcega. Na teh se papežovo imé zbríše, v znamenje, da je oblast umerlega na zemlji jenjala. Od zdaj, dokler da se nov papež ne izvoli, viši kamornik s kardelom kardinalov vlada. Viši kamornik toraj tudi v papežovo poslopje koj potem prebivat pride. Ko se potem v državnem vozu s švajcarsko stražo spremljen, zopet v svoje prejno stanovanje nazaj pelje, reče velki stolci zvon zviniti in temu mestu papežovo smert naznaniti. Zdaj se začne po vsih cerkvah Rima zviniti, kar eno uro terpi.

Štiri in dvajset ur po smerti se truplo papeža odprè in vmazili. Drob se dene v tružico, se pelje v posebnem vozu v cerkev sv. Vincenca in Anastaza in se pokoplje. Truplo se pa obleče v domačo obleko papeža, se položi na krasno posteljo in zdaj ga smejo ljudje gledat hoditi. — Zraven postelje, pri kateri le štiri velike sveče goré, stojita dva stražnika, in nekaj mnihov za ranjcega moli. Če je papež v Kvirinalu umerl, prenesó na večer družega dne njegovo truplo v Vatikan in sicer v procesji. Truplo leží med tem v odpertej nosilnici, ki je vsa z rudečim žametom prepeta in katero dva lepo okinčana mezga neseta. Obličje papežovo ni pokrito. Popred gredó papeževi strežniki in truma švajcarske straže, ki imajo bandera, in sulice k tlam obrnjene. Zraven merliča gredó spokorni bratje z bakljami, in tiho molijo. — Za nosilnico stopate dve kompanii žlahtne straže s svojimi vodji. Potem pride štalni ogleda papeža, na črnem konju jezdeč, ki je z belim atlasom pokrit. Naj na zadnje gré truma topničarjev z gorečimi prižigali, med katerimi se 7 kanonov ali topov pelje. Ko so pri Vatikanu, se pred kraljevo stopnico vstavijo. Tù

štirje spokorni bratje truplo vzamejo in ga na lepih parah v Sikstinovo kapelo nesó. Tù se truplo z najlepšo, zgor popisano, papežovo obleko obleče in v sredi kapele na prelepo posteljo dene; krog njega se pa mnogo luč prižgè. Zraven čuje žlahtna straža, in spokorni bratje celo noč molijo.

Drugo jutro se kardinali zberó vred z duhovni Šempeterske cerkve in truplo „blagoslové“. Potem ga nese 8 duhovnov, ktere kardinali, vsi duhovni, žlahtna in švajcarska straža spremijo, v Šem-petersko cerkev in potem ko tù vikar cerkve umerlemu odvezo odmoli, se v kapelo sv. zakramentov postavi. Tù leží truplo za omrežjem odgernjeno, vender nogé še skoz omrežje molé, da jih verni, katerih zlo veliko pride, poljubujejo.

Na večer tretjega dne se v tej kapeli zopet kardinali zberó in med prepevanjem mizerera se nese truplo v nasprotno korno kapelo. Tù stoji truga iz cipresnega lesa, katero kot zadnje stanovanje papeževih zemeljskih ostankov Šem-Peterski vikar blagoslovi. Truga je z zlato štikario vsa prepeta. Na njo se truplo položi. Če je med kardinali kateri papežu v rodu, ga taj, drugač pa papežev hišnik, z belim perutom po obrazu in po rokah pokrije. K nogam ranjcega se dene tudi rudeč žametast mošniček, v katerem so zopet trije mošnički enake barve. V enem je toliko zlatih, v drugim srebrnih in v tretjem kufrastih dnarjev, kolikor let je ranjki kot papež vladal. Dva papeževa strežeta pogerneta zadnjič rudeč židan pert čez truplo, potem pa se truga zaprè in zabije. Ta truga iz cipresnega lesa pride potem v večo trugo iz svinca, v kateri je imé papeža, število let, ktere je vladal, dan in leto njegove smerti vdolbeno. Viši kamornik rimske cerkve in papežev hišnik svinčeno trugo zapečatita, ktera je potem v še večo leseno trugo djana. V tej trojneji trugi zabitega položé merliča v predal, verh vrat, ki so na desnej od korne kapele. Tù toliko časa leží, da mu nov grob naredé ali pa zavolj smerti novega papeža ga predjati morajo. Si je ranjki papež poseben grob zvolil, ga vender še le čez leto tjè prenesejo.

Za dušo umerlega so devetdnevne molitve, ki se tretji dan po smerti začnó. Zjutraj imá zaporedoma v kornej kapeli en kardinal černo mašo. Sred kapele je mertvaški oder in 12 gorečih sveč iz rume-nega voska okrog. Taj oder stoji do sedmega dne, dokler je velki, prekrasni katafalk (mertvaška truga) v sredi Šem-Peterske cerkve postavljen. Konec vsake černe maše se „Libera“ poje in odveza podeli. — Pervi dan molitev zraven tega samo v Petrovej cerkvi 200 černih maš beró, druge dni pa po sto, razun tistih, ki se še po klosterskih cerkvah beró. Deveti dan pa duhoven, ki ga kardinali pri prvem shodu za to zvolijo, na spomin ranjcega papeža pridigova; potem vsi pričujoči kardinali krog katafalka gredó; pet njih, ki so mertvaške opravila imeli, ga z žegnano ali blagoslovljeno vodo poškropé in ga še enkrat med molitvijo pokadé. Ko se „Requiescat in pace“ zapoje in vsi „Amen“ odgovoré, se podadó stran in šege pokopa nehajo.

(Po Kopaču in Alex. žl. Orlaju).

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz Černogore je prinesel 10. dan t. m. Lloydov parobrod sledeče narnovejši novice: Černogorski knez je ukaz po deželi razposlal, po katerim žuga vsacimu Černogorcu, da bo iz dežele pregnan, ako se vojski za domovino odtegne. En del Černogorske armade je stal 3 ure od Podgorice, drugi se je postavil na ožine, pričakovaje Turka. Preteklo saboto je imela vojska biti. Pa tudi paša Skadarski ni bil lén; blizo 10.000 vojakov je nabral in jo nad Černogorce vdaril. Glasniki (telári) hodijo križem po vaséh in kličejo ljudstvo v

*) Iz »zgodovinskiga katekizma«, ktereга 1. del je gosp. Anton Janežič v Celovcu ravno na svetlo dal in o katerem homo drugo pot več govorili. Vred.

„sveto“ vojsko, Zgornja Albanija pa, v kateri so stanovavci večidel Slovani, se je oglasila, da se noče zoper Černogorce, svoje brate, vojskovati. Tudi od nekiga glavarja (Miriditi) se je govorilo, da se je spuntal zoper turško vlado. Iz tega se vidi, da se klobčič Černogorsko-turških zadev čedalje bolj zapleta. V terdnjavi Žabljaški, ktero so Černogorci unidan premagali, so posekali vse orožene možake, prizanesli so starim, ženskam in otrokam; tudi topničarje so pustili pri življenju proti temu, da bojo turške topove prihodnjič na Turke spušali.

Iz Ljubljane 14. decembra. Doslej je letošnja zima zares prečudna; mnogo spomladanskih cvetic cvetè, kakor o spomladi, in danes nam je prinesel nek kmečk fant iz Nakliga nad Krajnjem popolnoma zrelih rudečih jagod, ki jih je medpotoma v Krajnj natergal. Kmetovavci so veseli, da se zamore živina še po travnicah pasti, ker si prihranijo s tem dokaj klaje.

Novičar iz mnogih krajev.

Iz naznanil, ki jih je ministerstvo kupčijstva z strani letošnje letine iz vsih dežel cesarstva prejelo, se zvé, da pridelk pšenice je bil dobro srednji, pa obilniši kot lani, reží še ne srednji in veliko slabji od lani, ječmena in ovsa enmalo bolje ko srednji in nič boljši od lani; detelje se je pridelalo veliko manj kakor lani, sená pa več. — Po povedbi „Časa“ bo maršal grof Radecki v knežji stan povzdignjen. — V Mantovi so 7. dan t. m. pet deležnikov skrivne zakletbe zoper cesarja vstrelili, pri petero družih tudi k smerti obsojenih je maršal Radecki smertno kaznen milostno spremenul v ječo. — Na Ogerskim je toliko roparjev, da je vlada tistimu, ki navadniga roparja naznani, 100 fl. obljubila, za bolj nevarniga 300 fl., za glavarja roparske trume 500 fl., za celo trumo ali saj 10 taci 1000 fl. Kar se še nikdar ni slišalo, se je nek te dni na ogerski železnici proti Peštu zgodilo, da so razbojniki obropali medpotoma vozove na železnici, ko so na ostaji postali. — V denarni kovnici na Dunaji so, prenehaje kovanje krajcerjev, začeli kovati nove dvajsetice in tolarje. — Kardinal in knezo-škof Praški je razposlal svoji duhovšini pismo, v katerim določi obleko duhovnov. — Deputacija v Reki je unidan novo izvoljeniga nadžupana barona Kellersperga pozdravila v — francoskim jeziku. Ker gosp. nadžupan horvaškiga jezika ne razume, nemško ali laško pa ni hotla govoriti, je izvolila francoski jezik! — Na Pruskim se pripravljajo neke spremembe deržavne vstave. — Cesar Napoleon je pomilostil vse, ki se podveržejo njegovi vladi; se vé da v ti prizanesbi niso zapopadeni morivci, roparji in enaki hudodelci. Na denarjih ima biti podoba in imé cesarjevo. Kronanje bo nek 15. aprila; kronal ga bo vendar papež, kakor se sedaj govori. Ponavlja se tudi govorica, da bo prihodnje leto občni shod (kongres) vsih velic vladarjev, v katerim se bojo deržavne pogodbe od leta 1815 pretresle. Z ženitvo s princesnjo Wasa-ovo pa ne bo nič, ker je oče njeni ne pripusti; sliši se, da cesar sedaj Bavarsko kraljevično snubi. Belgiška vlada je Napoleona že tudi za cesarja spoznala. — V Španii se tudi pripravlja sprememba vstave. — Tudi austrijska vlada protestira zoper prederznost Turško, Bospor zapreti ptujim parobrodam.

Povabilo k društvu sv. Mohora.

Kmalo bo leto okoli, kar je naše društvo sv. Mohora pod posebnim varstvom presv. Lavantinskega knezoškofa g. Antona Slomšek-a v življenje stopilo in s

pripomočjo gg. društvenikov, katerih se je doslej ravno 600 oglasilo, dosihmal šest manj ali bolj važnih bukev med slov. narodom razširiti zamoglo. Terno zaupa, da jih bo v novem letu še večí število izdati v stanu, ako mu častiti slov. domorodci potrebne pomoči ne odtegnejo. Doslej ima v rokah: prav lepe povesti za šolska darila, drugi del Gofina „razlaganje cerkvenega leta“ in 2. del g. Kaffolovih „domačih ogovorov“. Dalej mu je obljubljen za prihodnje leto en del sv. pisma in „zgodovina Austrijskega cesarstva“. Verh tega mu dohajajo iz vsih krajev Slovenije veseli glasi, da se povsod za društvo dela in spisuje. Zatorej imajo častiti gg. društveniki za prihodnje leto mnogo prav znamenitih bukev pričakovati.

Da se bo vendar vse to tudi srečno izpeljati dalo, povabimo vse domorodne Slovence, prav v obilnem številu k društvu sv. Mohora pristopiti in ga v njegovem žlahtnem prizadetju podpirati.

Kakor je sploh znano, znese pristopnina za celo leto 3 gold. sr., in za učitelje na deželi in učence 1 gold. 30 kr. sr. — Vsi tisti gospodi, ki letas še niso k društvu upisani, imajo gori omenjene letnini še 1 gold. sr. (učitelji in učenci pa 30 kr.) upisnine priložiti.

Denarji se morajo v frankiranih listih ali dotičnim odborom ali pod nadpisom: *Sl. odboru društva sv. Mohora v Celovcu* (Klagenfurt) naravnost semkaj pošiljati.

Kakor hitro kaka društvena knjiga na svetlo pride, se bo berž sledečim bukvarjem poslala in scer v *Gradcu g. Ferstelnju*, — v *Mariboru g. Lejrerju*, — v *Radgoni g. Weicingerju*, — v *Celju g. Geigerju*, — v *slov. Gradcu g. Zavadckimu*, — v *Zagrebu g. Zupanu*, — v *Ljubljani g. Lerherju*, — v *Novem mestu g. Vepusteku*, — v *Postojni g. Blazniku*, — v *Terstu g. Schimpfu*, — v *Gorici g. Soharju*, in na *Dunaju g. Wenediktu*. Za Koroško kronovino je razpošiljanje g. Leonova knjigarnica prevzela.

Naj torej vsi gg. društveniki o priložnosti, ki svojo letnino plačujejo, odboru v Celovcu na znanje dajo, po katerem gori imenovanih knjigarjev društvene knjige prejemati hočejo. Kdor pa nobenega knjigarja ne imenuje ali scer kake priložnosti ne pové, temu se bodo knjige na njegove stroške po pošti pošiljale. — Tako bodo v prihodnjem letu društvene knjige udom vselej hitro in poredoma v roke prišle.

Željam mnogo gg. društvenikov vstreči, da bi društvo svoj lasten časopis imelo, je bil našim šolam toliko potrebni „šolski prijatelj“ za društveni časopis odbran in se bo vsak teden po pošti razpošiljal. Ker bi vendar društvo drugači shajati ne moglo, morajo tisti društveniki, ki 3 gold. letnine (razun upisnine) plačujejo, k temu znesku še 36 kr. sr. za poštnino in učitelji in učenci, ki razun upisnine, le 1 gold. 30 kr. plačujejo, pa k letnini še 1 gold. 36 kr. priložiti; potem takem prvi vsega vkup 3 gold. 36 kr. sr. in poslednji 3 gold. 6 kr. na leto plačati.

Tako dobijo društveniki sv. Mohora časopis, ki scer po pošti 2 gold. 12 kr. veljá, za 36 kr. sr. in učitelji in učenci, za 1 gold. 36 kr.

Ako pa gg. društveniki tega zneska k letnini priložiti opusté, dobijo samo društvene bukve brez „šolskega prijatelja“.

Slednjič dosedajne gg. društvenike serčno prosimo, nam tudi v prihodnjem letu zvesti ostati in letnino kakor je hitro mogoče poslati. Sploh pa vse Slovence lepo povabimo, v kolo društvenikov sv. Mohora stopiti. Bratje! gré za srečo in slavo naroda slovenskega!

Celovski odbor.